

Dieren bij evenementen

uitgave 2016

Hygiënerichtlijnen over het gebruik of aanwezigheid van dieren bij evenementen/tentoonstellingen.

Risico's Zoönosen

De organisator moet melding doen van evenement met dieren bij de NVWA. Wanneer bij een evenement sprake is van contact met of aanwezigheid van dieren kunnen ziekten worden overgebracht. Een zoönose is een infectieziekte waarbij mensen door dieren besmet worden. Zoönosen worden veroorzaakt door verschillende soorten ziekteverwekkers zoals bacteriën, virussen, schimmels, parasieten en prionen. Het dier hoeft zelf niet ziek te zijn, het kan de ziekteverwekker bij zich dragen. Voorbeelden van ziekten veroorzaakt door zoönosen zijn Q-koorts en Toxoplasmose.

Besmetting van de mens kan plaatsvinden via direct contact, via de lucht (spetters, aerosolen of via stofdeeltjes), via contact met lichaamsvloeistoffen (o.a. bloed, slijm, urine, ontlasting) en via indirect contact (via besmette voorwerpen zoals deurknoppen en instrumenten en dierproducten als wol en mest).

Preventieve maatregelen

Vogels

De papegaaiziekte (psittacose) is een van de bekendste ziekten die overdraagbaar is van vogels op mensen. Deze ziekte wordt veroorzaakt door de bacterie *Chlamydia psittaci*. Vogels scheiden

C. psittaci uit via ontlasting, oogvocht en neusslijm. Dit kan ook gebeuren als vogels zelf geen klachten hebben. Mensen kunnen besmet raken wanneer ze deze bacteriën inademen. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer stof besmet met *C. psittaci* door de lucht dwarrelt (bijvoorbeeld via strooisel uit vogelkooien).

- Laat het publiek de handen wassen als men toch in aanraking is geweest met de vogels.
- Laat alleen gezonde, schone vogels toe op het evenement. Zonder een zieke vogel meteen af van het publiek. Vogels die mogelijk met *C. psittaci* geïnfecteerd zijn kunnen ziekteverschijnselen vertonen zoals lusteloosheid, gewichtsverlies, verminderde eetlust, diarree en ademhalingsproblemen als hoesten, niezen en een grote neusslijmproductie.
- Spreek met de eigenaren van de vogels af dat zij het u melden als een vogel kort na het evenement ziek wordt.
- Wordt er tijdens of kort na uw evenement een ongebruikelijk aantal vogels ziek, en passen de verschijnselen bij psittacose? Meld dit dan aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Adviseer de eigenaren contact op te nemen met de dierenarts.
- Laat u bij de organisatie van het evenement adviseren door een deskundige vogeldierenarts, bijvoorbeeld over het nemen en inzenden van monsters.

Reptielen of amfibieën

- Laat schorpioenen, duizendpoten en dergelijke in afgesloten of dichtgeplakte terrariums plaatsen en er ook niet meer uit (laten) halen tijdens de tentoonstelling.

Gezonde en veilige leefomgeving

De GHOR (onderdeel van Veiligheidsregio Noord-Holland Noord) en de GGD Hollands Noorden helpen in samenwerking met de aangesloten gemeenten mee aan het vergroten van bewustzijn en kennis omtrent risico's bij de burgers in onze regio, met als doel gezamenlijk toe te werken naar een gezonde en veilige leefomgeving.

Een publieksevenement kan risico's met zich meebrengen. Voordat een gemeente een evenementenvergunning verleent, wordt advies gevraagd aan de GHOR, die bij haar advisering de GGD betreft. Beide organisaties toetsen de vergunningaanvraag aan criteria die ondermeer zijn vastgelegd in landelijke wetgeving, zoals de Wet veiligheidsregio's en Wet publieke gezondheid. Het advies van de GHOR is in belangrijke mate gericht op geneeskundige hulpverlening. Het accent bij de GGD ligt op de zogenoemde Technische Hygiënezorg. Over het algemeen volgen de gemeenten deze adviezen en verwerken ze in de evenementenvergunning.

U krijgt deze brochure met de evenementenvergunning meegeestuurd, omdat deze een onderdeel is van deze vergunning. De hieronder vermelde richtlijnen zijn derhalve bindend voor uw evenement.

- Plaats dieren in degelijke en ruime doosjes of terraria.
- Laat dieren alleen door de eigenaar of verzorger uit de bakken/terraria halen.
- Voorkom dat bezoekers hun handen in de bakken/terraria kunnen steken.

Wedstrijden

- Wedstrijden met dieren (bijvoorbeeld paardenrennen, ringsteekwedstrijden en dergelijke) mogen geen gevaar voor het publiek opleveren.
- Het parcours moet met hekken afgeschermd zijn.
- Voorkom uitsteeksels bij de aanhangwagens en dergelijke, die mensen kunnen verwonden.
- Geef het publiek geen toegang tot de stallen, veewagens en dergelijke. Dit is om eventueel besmettingsgevaar te voorkomen.

Inrichting dierverblijven

Let op de volgende algemene eisen:

- Zorg dat de grond in binnenverblijven geen vocht kan opnemen en gemakkelijk schoon te maken is. Gebruik absorberend materiaal of stro.
- Richt vogelverblijven zó in dat ze goed schoon te houden zijn, zorg voor voldoende ventilatie en vermijd de verspreiding van stof.
- Plaats een wastafel met stromend water, een zeepdispenser, wegwerphanddoekjes en afvalbak in de directe omgeving van de dierverblijven, waar bezoekers, eigenaren en werknemers hun handen kunnen wassen na contact met dieren.
- Maak voldoende ventilatieopeningen, of zorg dat ramen open kunnen en direct in contact staan met de buitenlucht.
- Plaats drinkbakken buiten bereik van bezoekers.
- Laat bezoekers niet in de buurt van mest of dierlijk afval komen.
- Zorg dat ruimtes waar gegeten wordt niet te dicht bij dierverblijven zijn.
- Zorg voor speciale uitlaatplekken voor dieren zonder vast verblijf (zoals honden en katten).
- Plaats schoenen- of laarzenborstels bij de in- en uitgang van dierverblijven.
- Uit oogpunt van dierenwelzijn: zorg er voor dat dieren voldoende schuil- en rustplekken, voer en drinken hebben.

Schoonmaak dierverblijven

Op evenementen waar ook dieren zijn,

- kunnen ziekteverwekkers zich gemakkelijk via mest en voerbakken verspreiden. Zorg dat deze minimaal dagelijks schoongemaakt worden.
- Zorg voor voldoende dierenverzorgers die verantwoordelijk zijn voor de schoonmaak en hygiëne van dierverblijven.
 - Stel een schoonmaakbeleid voor stallen en hokken op. Hier moeten in ieder geval de volgende punten in staan:
 - Was de handen regelmatig.
 - Draag beschermende werkkleding met laarzen en handschoenen. Treedt er stofvorming op bij het schoonmaken? Draag dan ook een goedgekeurd mondneusmasker.
 - Maak dierverblijven tijdens het evenement dagelijks schoon.
 - Maak vogelverblijven dagelijks met vochtige materialen schoon, om stofvorming te voorkomen.
 - Gebruik alleen desinfecterende middelen die zijn goedgekeurd door het Ctgb en specifiek gericht zijn op het desinfecteren van dierverblijven.
 - Vernevel of verstuf geen desinfecterende middelen in ruimten waar dieren of mensen verblijven.
 - Verwijder strooisel, mest en voerresten minimaal dagelijks.
 - Maak de dierverblijven ook grondig schoon na afloop van het evenement en desinfecteer ze vervolgens.
 - Maak de voorwerpen waar dieren mee in aanraking goed schoon.
 - Zorg dat er geen mest ligt op de paden en plaatsen waar bezoekers rondlopen.
 - Zorg dat er na het schoonmaken geen grote plassen water achterblijven.
 - Laat bezoekers geen dierverblijven uitmesten.
 - Bestrijd plaagdieren direct. Neem bij overlast contact op met een professionele plaagdierbestrijder.

Preventie zieke dieren

Houd een logboek bij waarin het volgende staat:

- De aantallen en soorten dieren met (indien van toepassing) identificatiekenmerken en informatie over de gekregen vaccinaties.
 - Aan- en afvoer van de dieren en bijbehorende data.
 - Bijzonderheden m.b.t. eventuele ziekten van de dieren.
 - Controle door de dierenarts, bevindingen en eventueel ingestelde therapie.
- Voorkom dat bezoekers in contact

kunnen komen met dode of zieke dieren. Hanteer een juist hygiënebeleid m.b.t. uitbraak van ziektes:

- Zet verdachte dieren in quarantaine.
- Schakel een dierenarts in bij verdenking bij een uitbraak van ziektes.
- Reinig en ontsmet/steriliseer besmette materialen.
- Maak de uitbraak duidelijk kenbaar en informeer de bezoekers.
- Stel uw medewerkers op de hoogte van de maatregelen.

Bezoekers

- Houd paden en gebieden waar bezoekers komen vrij van mest om verspreiding te voorkomen. Laat geen snoeren en/of andere obstakels over de looppaden lopen. Dit om struikelen en dus eventuele schade/ontsnapping van dieren te voorkomen.
- Laat bezoekers de handen wassen, mochten zij toch in aanraking met dieren komen.
- Laat alleen schone dieren in aanraking komen met bezoekers. Als de vacht, veren of haren van dieren bevuild zijn met mest kunnen bezoekers hier ziek van worden.
- Vermijd mogelijke gevaren, zoals het bijten, trappen of krabben van de bezoekers.
- Zorg dat er voldoende handenwasgelegenheden zijn voor de bezoekers (inclusief zeepdispenser en papieren handdoekjes voor eenmalig gebruik).
- Zorg voor voldoende afvalbakken om vuil en afval in te deponeren.
- Zorg dat er bij een evenement/tentoonstelling met dieren altijd gecertificeerde EHBO aanwezig is. De aanwezigheid van een AED wordt aangeraden.
- Houd voldoende ruimte op de looppaden en tussen de hokken of kooien, zodat hulpverleners er in voorkomende gevallen eenvoudig bij kunnen.

Bezoekersinformatie

Omdat dieren veel ziekteverwekkers met zich mee dragen is het belangrijk dat u bezoekers op de hoogte stelt van de regels omtrent de aanwezige dieren. Geef bezoekers in ieder geval de volgende informatie:

- Was uw handen:
 - na het aaien van dieren;
 - vóór en na het eten;
 - voordat u het gezicht aanraakt.
- Eet en drink niet in en rond de dierverblijven.

- Bent u zwanger? Houdt u rekening met het volgende:
 - U kunt tijdens uw zwangerschap beter niet in de geitenwei en in de stallen komen. Geiten en schapen kunnen de parasiet toxoplasmose (ook wel bekend van de kattenbak), maar ook andere ziektekiemen bij zich dragen.
 - In het voorjaar worden er weer jonge geitjes en lammetjes geboren. Deze periode vormt voor zwangere vrouwen een extra risico. Wij adviseren u om niet in de kraamstal te komen.
 - Wij adviseren u om de geiten en schapen niet te aaien en contact met de mest, stro en voer vermijden.
 - Vermijd ook contact met mest van andere dieren.
- Zijn er vogels op uw evenement of organiseert u een specifiek vogel-evenement? Informeer uw bezoekers over de papegaaienziekte, door uit te leggen:
 - hoe mensen de ziekte oplopen en welke ziekteverschijnselen er zijn (zoals griepachtige klachten met koorts of ernstige longontsteking);
 - dat bezoekers met deze ziekteverschijnselen binnen vier weken na het evenement naar de huisarts moeten. Benadruk dat ze de huisarts melden dat ze bij een vogelevenement zijn geweest.

**verzamelen-en-tentoonstellen/
gezelschapsdieren-op-markten-
tentoonstellingen-of-beurzen**

- Website van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) voor hygiënerichtlijnen voor Publieks-evenementen:
www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Professioneel_Praktisch/Richtlijnen/Infectieziekten/LCHV_richtlijnen/Publieksevenementen/Hygiënerichtlijn_voor_Evenementen

Richtlijnen en regels

Kennisgeving als bedoeld in artikel 50 eerste lid c.q. artikel 55, lid 2 sub a van de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's, of melding als bedoeld in artikel 3.8 vijfde lid van het Besluit houders van dieren

- Website van de Nederlandse Voedsel- en warenautoriteit, verzamelen en tentoonstellen, regelgeving en aanmeldingsformulieren kennisgeving aan NVWA:
 - **www.nvwa.nl/onderwerpen/dieren-dierlijke-producten/dossier/verzamelen-en-tentoonstellen/tentoonstellingen-markten-of-beurzen**
 - **www.nvwa.nl/onderwerpen/dieren-dierlijke-producten/dossier/verzamelen-en-tentoonstellen/evenementen-met-evenhoevigen-hoenderachtigen-eendvogels-loopvogels-en-postdui**
 - **www.nvwa.nl/onderwerpen/dieren-dierlijke-producten/dossier/**

Colofon

Dit is een uitgave van Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (onderdeel GHOR) en GGD Hollands Noorden.

Nadere informatie:
Bureau GHOR
Telefoon: 072 - 56 75 010
Email: ghor@vrnhn.nl

Februari 2016